

УДК 658:005.21

Строкович Г.В.

*професор, кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри економіки підприємства**Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»*

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЯКОСТІ ЗОВНІШНЬОГО ПОТЕНЦІЙНОГО РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА

У статті запропоновано етапи реалізації методичного підходу до визначення якості зовнішнього потенційного ресурсного забезпечення підприємства. Виділено фактори макросередовища та середовища найближчого оточення. Визначено сукупність показників оцінки впливу факторів: макро- та мезосередовища, мікросередовища. Побудовано обґрунтовану систему показників та визначено інтегральний показник.

Ключові слова: стратегічне управління, якість функціонування підприємства, ресурсне забезпечення підприємства, показники, інформаційні джерела, середовище, фактори.

Строкович А.В. МЕТОДИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ОПРЕДЕЛЕНИЮ КАЧЕСТВА ВНЕШНЕГО ПОТЕНЦИАЛЬНОГО РЕСУРСНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье предложены этапы реализации методического подхода по определению качества внешнего потенциального ресурсного обеспечения предприятия. Выделены факторы макросреды и среды ближайшего окружения. Определена совокупность показателей оценки влияния факторов: макро- и мезосреды, микросреды. Сформирована обоснованная система и определен интегральный показатель.

Ключевые слова: стратегическое управление, качество функционирования предприятия, ресурсное обеспечение предприятия, показатели, информационные источники, среда, факторы.

Strokovych G.V. METHODOICAL APPROACH TO DETERMINE THE QUALITY OF POTENTIAL EXTERNAL RESOURCE PROVISION OF THE ENTERPRISE

In the article the stages of realization of the methodical approach to determine the quality of potential external resource provision of the enterprise. The factors of macro environment and the immediate environment. Defined set of assessment indicators of influence factors: macro- and mesoenvironment, in the microenvironment. Valid system generated and identifies the integral indicator.

Keywords: strategic management, quality of enterprise operation, resource provision of the enterprise, indicators, information sources, environment factors.

Постановка проблеми. В умовах інтеграції вітчизняної економіки до європейського простору обов'язковою вимогою для підприємств є зростання якості їх функціонування, яка забезпечить здатність їх конкурувати на закордонних ринках. При цьому, згідно вартісного підходу, важливу роль має якість зовнішнього потенційного ресурсного забезпечення підприємства, яке є умовою зростання якості його функціонування. Тому важливим представляється вирішення проблеми визначення та побудови обґрунтованої системи показників оцінювання якості зовнішнього потенційного ресурсного забезпечення підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми оцінки зовнішнього потенційного ресурсного забезпечення підприємств розроблені у працях таких зарубіжних і вітчизняних учених, як І. Ансоф, І.А. Бланк, Ю.Б. Иванов, В.О. Коюда, А.І. Мокій, Л.М. Ткачук, А.А. Томпсон, А.Дж. Стрикленд та ін. Поряд із тим аналіз наукових трудів свідчить про відсутність єдиного методичного підходу щодо визначення якості зовнішнього потенційного ресурсного забезпечення підприємства. Але вітчизняні підприємства, які функціонують протягом останніх років у складних економічних умовах, потребують його розробки.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розробка методичного підходу щодо визначення якості зовнішнього потенційного ресурсного забезпечення підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Базуючись на результатах аналізу літературних джерел [6; 10; 11; 18; 23; 24; 28] та класичному підході до стратегічного менеджменту, розробленому І. Ансофом [2; 3] щодо якості зовнішнього потенційного ресурсного забезпечення підприємства (далі – ЯЗПРЗ),

доцільно у структурі зовнішнього середовища функціонування виділяти макросередовище (середовище непрямого впливу) та середовище найближчого оточення. Макросередовище здійснює вплив з боку органів державного управління та діяльності держави з регулювання економічних процесів, обмеження з боку законодавчо-нормативної бази, вплив політичних процесів, що відбуваються у країні, динаміку макроекономічних показників, кількісний та якісний склад населення з точки зору його участі в економічних процесах, рівень розвитку та доступність технологій, рівень міжнародних відносин тощо.

Середовище найближчого оточення формує сферу ділових відносин підприємства та включає:

- мезосередовище, що характеризує рівень розвитку галузі функціонування підприємства, його постачальників та споживачів продукції;
- зовнішнє мікросередовище (далі – мікросередовище), яке відображає якість взаємодії підприємства з постачальниками.

У даному зв'язку в межах структури ЯЗПРЗ пропонується виділити фактори, які, враховуючи їх специфіку та місце виникнення, спричиняють найбільш вагомий вплив на формування у суб'єкта господарювання достатнього обсягу ресурсів, необхідних для його якісного функціонування.

Проаналізуємо групи факторів, що формуються в межах макро- та мезосередовища. Так, політико-правові фактори визначають вплив органів державного регулювання та управління на формування ресурсного забезпечення підприємства через сукупність нормативних актів, державних стандартів та інших засобів втілення в життя державної політики.

Економічні фактори надають можливість оцінити інтенсивність та якість перебігу економічних проце-

сів у макро- та мезосередовищі, що здійснюють вплив на якість функціонування підприємства. Соціально-демографічні фактори визначають вплив сукупності процесів, що відбивають кількісні та якісні характеристики змін у структурі населення за віковими, національними, кваліфікаційними ознаками, рівнем освіти, доходів тощо.

Технологічні фактори надають можливість оцінити рівень і тенденції техніко-технологічного розвитку економіки та окремої галузі, встановити відповідність наявного в економіці та в галузі технологічного потенціалу світовому рівню.

Фактори, що формуються в межах мікросередовища функціонування підприємства, пропонуються згрупувати таким чином:

- організаційні – надають можливість охарактеризувати рівень організаційної підтримки забезпечення стандартів якості постачальниками;
- інформаційні – визначають наявність у підприємства інформації щодо дотримання критеріїв забез-

печення якості продукції та послуг, що надаються постачальниками;

- маркетингові – оцінюють рівень вивчення постачальниками вимог споживачів продукції з метою їх подальшого задоволення;

- фінансово-економічні – визначають можливість постачальників забезпечити фінансовими ресурсами заходи щодо дотримання належного рівня якості продукції та послуг;

- кадрові – характеризують вплив персоналу постачальників на рівень якості їх продукції та послуг;

- техніко-технологічні – надають можливість визначити рівень технологічної підготовки виробництва як фактор забезпечення якісних характеристик продукції постачальників.

Оцінку якості зовнішнього потенційного ресурсного забезпечення підприємства доцільно проводити за напрямками, які було виділено, що визначаються групами факторів впливу зовнішнього середовища

Таблиця 1

Фактори впливу зовнішнього середовища на ЯЗПРЗ

Фактори впливу	Складові ЯЗПРЗ	
	Макросередовище	Мезосередовище
Політико-правові	Рівень та особливості державного регулювання підприємницької діяльності	Рівень та особливості регулювання діяльності галузі функціонування підприємства
Економічні	Макроекономічні характеристики економіки	Параметри економічного розвитку галузі
Соціально-демографічні	Кількісний та якісний склад населення країни з точки зору впливу на економічні процеси	Якісна характеристика кадрового потенціалу галузі
Технологічні	Рівень використовуваних технологій в економіці	Рівень використовуваних технологій у галузі

Таблиця 2

Сукупність показників визначення впливу факторів макро- та мезосередовища на ЯЗПРЗ підприємства

Групи факторів впливу	Показник	
	1. Макросередовище	2. Мезосередовище
1. Політико-правові	1.1.1. Відношення влади до підприємництва	2.1.1. Стимулювання розвитку галузі постачальника
	1.1.2. Антимонопольне регулювання	2.1.2. Стандартизація галузі постачальника
	1.1.3. Оподаткування	2.1.3. Обмеження галузі постачальника
	1.1.4. Стандартизація	
	1.1.5. Сертифікація	
	1.1.6. Наявність міжнародних угод щодо використання закордонних стандартів	
2. Економічні	1.2.1. Рівень зайнятості	2.2.1. Динаміка рівня конкуренції у галузі постачальника
	1.2.2. Інфляція	2.2.2. Здатність постачальників до реалізації ефекту масштабу
	1.2.3. Спад виробництва	2.2.3. Орієнтація постачальників на задоволення специфічних вимог
	1.2.4. Купівельна здатність	2.2.4. Галузева інфляція
	1.2.5. Квотування ресурсів, що імпортуються	2.2.5. Здатність постачальників збільшувати ціни
	1.2.6. Рівень мита на ресурси, що імпортуються	2.2.6. Здатність підприємств-споживачів зменшувати ціни
3. Соціально-демографічні	1.3.1. Динаміка чисельності населення	2.2.7. Рівень витрат на транспортування
	1.3.2. Міграція населення	2.2.8. Наявність системи сервісного обслуговування підприємств-споживачів
	1.3.3. Динаміка рівня освіти	2.3.1. Динаміка рівня кваліфікації в галузі
	1.3.4. Динаміка рівня кваліфікації	2.3.2. Динаміка рівня середньої заробітної плати в галузі
4. Технологічні	1.4.1. Відповідність світовому рівню	2.4.1. Відповідність галузі світовому рівню
	1.4.2. Перспективи зміни технологічного рівня	2.4.2. Перспективи зміни технологічного рівня галузі
	1.4.3. Динаміка впровадження ресурсозберігаючих технологій	2.4.3. Динаміка впровадження ресурсозберігаючих технологій

на якість функціонування підприємства. Для оцінювання рівня їхнього впливу пропонується застосування якісних показників, інструментом обґрунтування сукупності яких виступає контент-аналіз літературних джерел та практики функціонування підприємств України.

У таблиці 1 виділено об'єкти оцінювання, якими виступають потенційні фактори впливу з боку складових зовнішнього середовища функціонування підприємства на можливість формування та використання потенційного ресурсного забезпечення підприємства.

Аналіз літературних джерел з проблематики визначення зовнішнього середовища функціонування [10; 15; 18; 22; 28] та практики функціонування підприємств України відповідно до виділених факторів впливу на якість формування потенційного зовнішнього ресурсного забезпечення дав змогу розробити перелік показників для визначення впливу факторів макросередовища та мезосередовища на ЯЗПРЗ (табл. 2).

Сутність визначення факторів мікросередовища полягає в дослідженні сили впливу якості функціонування постачальників на формування ЯЗПРЗ підприємства. Фактори впливу з боку суб'єктів мікросередовища в розрізі груп факторів подано у таблиці 3.

Контент-аналіз та узагальнення літературних джерел щодо проблематики оцінки впливу найближчого оточення на функціонування підприємства [2; 3; 11; 15; 24] надав можливість сформувати перелік показників оцінки впливу факторів мікросередовища (табл. 4) на ЯЗПРЗ підприємства.

Для здійснення оцінювання ЯЗПРЗ доцільно застосовування методів експертного аналізу, в результаті чого формується сукупність якісних оцінок, що потребують подальшої трансформації у кількісну форму для побудови інтегрального показника оцінювання ЯЗПРЗ. Основою вирішення даного завдання є використання алгоритмів: проведення експертного оцінювання; перетворення якісних оцінок на кількісні.

Використання методів експертного аналізу зумовлюється низькою формалізацією даного процесу та відсутністю кількісної інформації щодо впливу визначеної групи факторів. Аналіз літературних джерел з експертного оцінювання [1; 7; 8; 14; 17; 20; 30] дав змогу сформувати загальний алгоритм проведення експертних оцінок.

У процесі реалізації першого кроку алгоритму визначається мета проведення експертизи, що поля-

гає у формуванні якісних характеристик оцінювання ЯЗПРЗ.

Реалізація другого кроку алгоритму передбачає формування групи експертів для проведення оцінювання ЯЗПРЗ. З метою якісного проведення експертизи пропонується залучення представників топ-менеджменту суб'єктів господарювання

Таблиця 4
Сукупність показників оцінки впливу факторів мікросередовища на ЯЗПРЗ підприємства

Групи факторів впливу	Показник
1. Організаційні	1.1. Впровадження системи з управління якістю
	1.2. Відповідність організаційної структури зовнішньому середовищу
	1.3. Впровадження системи управління бізнес-процесами
	1.4. Наявність певної системи взаємодії з окремою групою постачальників
	1.5. Наявність підготовки до проведення сертифікації з якості
	1.6. Результативність участі в конкурсах з якості
	1.7. Реагування на несприятливі тенденції
	1.8. Підготовки до проведення сертифікації з якості
2. Інформаційні	2.1. Наявність групування постачальників у залежності від значущості ресурсів, що постачаються
	2.2. Адекватність критеріїв щодо оцінки постачальників
	2.3. Наявність сертифікатів з якості
	2.4. Підготовка документації з якості
	2.5. Облік документації з якості
3. Маркетингові	3.1. Орієнтованість на вимоги підприємств-споживачів
	3.2. Ознайомленість з вимогами підприємств-споживачів
	3.3. Наявність і адекватність системи реєстрації вимог споживачів
4. Фінансово-економічні	4.1. Повнота визначення відповідальності та повноважень персоналу стосовно якості
	4.2. Достатність інвестування ресурсів у забезпечення якості
	4.3. Інвестування ресурсів у зростання якості
5. Кадрові	5.1. Кваліфікаційний рівень персоналу
	5.2. Адекватність плану щодо систематичного підвищення кваліфікації персоналу
	5.3. Адекватність системи періодичної перевірки кваліфікації персоналу
	5.4. Ознайомленість персоналу з цілями щодо якості
6. Техніко-технологічні	6.1. Відповідність процедур щодо всіх процесів, що відбуваються на підприємстві
	6.2. Здатність задовольняти специфічні вимоги підприємств-споживачів щодо якості
	6.3. Відповідність продукції міжнародним стандартам
	6.4. Відповідність державним стандартам
	6.5. Документування внесення змін
	6.6. Реєстрація невідповідностей
	6.7. Відповідність ресурсів, що постачаються вимогам споживача

Таблиця 3
Фактори впливу суб'єктів мікросередовища на ЯЗПРЗ підприємства

Групи факторів впливу	Фактори впливу
Організаційні	Ефективність організації управління якістю постачальника
Інформаційні	Наявність інформаційного забезпечення щодо оцінки якості продукції / послуг постачальника
Маркетингові	Розвиток маркетингу в діяльності постачальника
Фінансово-економічні	Наявність фінансових ресурсів для інвестування в забезпечення та підвищення рівня якості продукції / послуг
Кадрові	Рівень відповідності кваліфікації та організації персоналу вимогам щодо забезпечення якості продукції / послуг
Техніко-технологічні	Рівень розвитку технологій, що використовуються постачальником та їх відповідність стандартам

машинобудівної галузі, відповідальних за забезпечення якості функціонування підприємств (можливі посади – заступник директора з економіки, керівник планово-економічного відділу, керівник відділу стратегічного управління тощо).

На третьому кроці алгоритму відбувається формування анкет для проведення експертного оцінювання. На підставі експертизи проводиться якісне оцінювання ЯЗПРЗ у вигляді рангових оцінок у динаміці.

У процесі реалізації четвертого кроку алгоритму проводиться безпосередньо збір експертної інформації, що передбачає формування результатів експертизи.

П'ятий крок алгоритму передбачає оцінку узгодженості думок експертів. Найбільш популярними у практиці експертного оцінювання є три основні коефіцієнти оцінки узгодженості думок експертів: Спірмена, конкордації, Кендела. Розрахунки доцільно здійснювати в пакеті Statistica 8.0. Експертні оцінки повинні бути узгодженими.

Компаративний аналіз підходів до узагальнення експертних оцінок, наведених в роботах [5; 8; 13; 17; 19; 20], показав, що експертні оцінки у визначенні узагальнюючих показників мають двояку функцію: з одного боку, можуть бути використані як вагові коефіцієнти при згортанні кількісних факторів, а з іншого – бути узагальнені за допомогою специфічного інструментарію для безпосередньої оцінки явищ, що не піддаються оцінюванню за допомогою кількісних показників.

Крім того, на основі контент-аналізу досліджень кількісних та якісних шкал вимірювання [4; 9; 16] визначено, що при переході від якісних шкал до кількісних показники мають ті ж властивості, що і кількісні [12; 21; 25; 27; 29; 31-33]. Розглянемо докладно кроки даного алгоритму.

Крок 1. Побудова матриці попарних порівнянь показників за результатами *i*-го експерта. Для кожного з експертів будується матриця його індивідуальних вподобань на основі проведених опитувань. Результатом даного кроку є матриця попарних порівнянь.

Крок 2. Перевірка правильності заповнення матриці попарного порівняння показників *i*-тим експертом. На даному кроці розраховується критерій відношення узгодженості. Аналіз отриманих значень повинен підтвердити коректність відповідей експертів.

Крок 3. Формування вектора вагових коефіцієнтів для кожного з експертів.

Крок 4. Визначення узагальнюючих значень вагових коефіцієнтів для показників ЯЗПРЗ. Ці значення розраховуються як середнє геометричне між значеннями коефіцієнтів отриманих для *i*-го експерта.

На підставі запропонованого алгоритму здійснюється перехід від якісних оцінок до їх кількісної форми, що дає змогу використовувати їх при розрахунку інтегрального показника ЯЗПРЗ за наступною формулою:

$$I_{ZZRt} = \sum Sx_i * Mev_i, \quad (1)$$

де Mev_i – медіанне значення оцінок експертів за *i*-им показником;

Sx_i – середнє геометричне значення вагового коефіцієнту *i*-ого показника.

Використання медіанних значень при розрахунку інтегрального показника, як доведено в роботах [21; 26; 31-33], дає можливість отримати більш коректні результати, ніж використання середніх значень експертних оцінок за показником.

Висновки. Запропонований методичний підхід з визначення якості зовнішнього потенційного

ресурсного забезпечення підприємства ґрунтується на виділенні у складі зовнішнього середовища функціонування макросередовища (середовище прямого впливу) та середовища найближчого оточення (мезосередовище, що характеризує рівень розвитку галузі функціонування підприємства, його постачальників та споживачів продукції; зовнішнє мікросередовище, яке відображає якість взаємодії підприємства з постачальниками). Оцінювання ЯЗПРЗ доцільно здійснювати із застосуванням методів експертного аналізу, в результаті формується сукупність якісних оцінок, що потім трансформуються у кількісну форму для побудови інтегрального показника оцінювання ЯЗПРЗ, який є підґрунтям прийняття відповідних управлінських рішень щодо функціонування підприємства у стратегічному періоді.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Азгальдов Г.Г. Экспертные методы / Г.Г. Азгальдов, Э.П. Райхман. – М.: Изд.: Экономика, 1974. – 151 с.
2. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф. – СПб.: Питер, 1999. – 416 с.
3. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф. – М.: Экономика, 1989. – 518 с.
4. Анфилов В.С. Системный анализ в управлении / В.С. Анфилов, А.А. Емельянов, А.А. Кукушкин. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 368 с.
5. Бешелев С.Д. Математико-статистические методы экспертных оценок / С.Д. Бешелев, Ф.Г. Гурвич. – М.: Статистика, 1980. – 264 с.
6. Бланк И.А. Антикризисное финансовое управление предприятием / И.А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2006. – 672 с.
7. Варжепетян А.Г. Квалиметрия: учеб. пособие / А.Г. Варжепетян – СПб.: СПбГУАП, 2005. – 176 с.
8. Громова Н.М. Основы экономического прогнозирования: монография / Н.М. Громова, Н.И. Громова. – М.: Изд. «Академия Естествознания», 2006. – 246 с.
9. Ермолаев А.В. Выборочный метод в социологии. – М.: Наука, 2000. – 26 с.
10. Иванов Ю.Б. Конкурентні переваги підприємства: оцінка, формування та розвиток: монографія / Ю.Б. Иванов, П.А. Орлов, О.Ю. Иванова. – Харків: ІНЖЕК, 2008. – 352 с.
11. Концептуальні засади управління підприємством як економічною системою: монографія / За заг. ред. канд. екон. наук, доцента В.О. Коюди. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2007. – 416 с.
12. Лакутин О.В. Качественная и количественная информация в социологии / О.В. Лакутин, Ю.Н. Толстова // Социологические исследования. – 1992. – № 8. – С. 72-77.
13. Лойко В.И. Модель и методика расчета интегрального показателя воздействия внешней среды интегрированной производственной системы / В.И. Лойко, Н.В. Ефанова // Научный журнал КубГАУ. – 2008. – № 35(1). – С. 105-123.
14. Мартеньянов Ю.Ф. Экспертные методы принятия решений: учеб. пособие / Ю.Ф. Мартеньянов, Т.Я. Лазарева. – Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2010. – 80 с.
15. Мельник О.І. Систематизація зовнішніх факторів конкурентоспроможності сільськогосподарських товаровиробників / О.І. Мельник // Інноваційна економіка. – 2014. – № 1(50). – С. 63-68.
16. Милов А.В. Роль измерений в создании моделей систем курса «Основы теории систем и системный анализ». Текст лекции. – Харьков: Изд. ХГЭУ, 2001. – 36 с.
17. Мкртычян Г.А. Психология экспертной деятельности в образовании: Теория. Методология. Практика. – Н. Новгород: НГЦ, 2002. – 126 с.
18. Мокій А.І. Стратегія та механізми зміцнення просторово-структурної конкурентоспроможності регіону: монографія / А.І. Мокій, Т.Г. Васильцев. – Львів: Ліга Прес, 2010. – 488 с.
19. Найханова Л.В. Методы и алгоритмы принятия решений в управлении учебным процессом в условиях неопределенности: монография / Л.В. Найханова, С.В. Дамбаева. – Улан-Удэ: Изд-во ВСГТУ, 2004. – 164 с.
20. Рыков А.С. Системный анализ. Модели и методы принятия

- тия решений и поисковой оптимизации. – М. : И.Д.МИСиС, 2009. – 608 с.
21. Саати Т. Принятие решений. Метод анализа иерархий / Пер. с англ. – М. : Радио и связь, 1993. – 320 с.
  22. Тиньова економіка в Україні: причини та шляхи подолання / Visegrad Fund [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://icps.com.ua/assets/uploads/files/t_novaekonom_kaukra_ni.pdf.
  23. Ткачук Л.М. Економіко-організаційні фактори забезпечення якості на промислових підприємствах : автореферат [Текст]. – Х., 2005. – 19 с.
  24. Томпсон А.А. Стратегический менеджмент: концепции и ситуации для анализа / А.А. Томпсон, А.Дж. Стрикленд ; пер. с англ. – М. : Вильямс, 2006. – 928 с.
  25. Тугыгин А.Г. Преимущества и недостатки метода анализа иерархий [Електронний ресурс] / А.Г. Тугыгин, В.Б. Коробов. – Режим доступу : <http://cyberleninka.ru/article/n/preimuschestva-i-nedostatki-metoda-analiza-ierarhiy>.
  26. Управление инвестициями : В 2-х т. Т. 2 / [В.В. Шеремет, В.М. Павлюченко, В.Д. Шапиро и др.]. – М. : Высшая школа, 1998. – 512 с.
  27. Фоменко А.Н. Вариант практического применения метода анализа иерархий при согласовании результатов расчета в процессе оценки [Електронний ресурс] / А.Н. Фоменко. – Режим доступу : <http://anf-ocenka.narod.ru/35.pdf>.
  28. Формирование конкурентной позиции предприятия в условиях кризиса : монография. – Х. : ИД «ИНЖЭК», 2007. – 376 с.
  29. Bodin L. On teaching the analytic hierarchy process / L. Bodin, S. I. Gass // Computer and operations research. – 2003. – Vol. 30. – P. 1487-1497.
  30. Arrow K.J. Social choice and individual values. – New York, Wiley, 1963. – 256 p.
  31. Saaty T.L. The analytic hierarchy process / T.L. Saaty. – N.-Y. : McGraw Hill, 1980. – 288 p.
  32. Saaty T.L. The seven pillars of the analytic hierarchy process / T.L. Saaty // In: Multiple criteria decision making in the new millennium. – Berlin : Springer, 2001. – P. 1-15.
  33. Sanchez P. Management of intangibles An attempt to build a theory / P. Sanchez, C. Chaminade, M. Olea // Journal of Intellectual Capital. – 2000. – Vol. 1. № 4. Pp. 312-327.

УДК 35.073.52:621(045)

Сусіденко О.В.

*кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри міжнародної економіки
та економіки підприємства
Вінницького торговельно-економічного інституту
Київського національного торговельно-економічного університету*

АНАЛІЗ БЕЗПЕКИ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Досліджено основні умови та визначено фактори, що визначають рівень фінансової безпеки торговельних підприємств. Зазначається, що саме аналіз факторів допомагає виявити сильні і слабкі сторони в діяльності підприємства і розробити заходи та напрями дії, за рахунок яких воно могло б підвищити стійкість розвитку та забезпечити свій успіх. У статті виявлено, що саме фінансова безпека торговельних підприємств схильна до впливу посилюючих і дестабілізуючих чинників як зовнішнього, так і внутрішнього впливу. Запропоновано класифікацію забезпечення фінансової безпеки підприємств за трьома складовими економічного процесу: засобів отримання доходу; методів збереження активів та шляхів витрачання доходу.

Ключові слова: фінансова безпека торговельних підприємств, фактори впливу, діяльність підприємства.

Сусіденко А.В. АНАЛИЗ БЕЗОПАСНОСТИ ТОРГОВЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Исследованы основные условия и определены факторы, определяющие уровень финансовой безопасности торговых предприятий. Отмечается, что именно анализ факторов помогает выявить сильные и слабые стороны в деятельности предприятия и разработать меры и действия, за счет которых оно могло бы повысить устойчивость развития и обеспечить свой успех. В статье выявлено, что именно финансовая безопасность торговых предприятия подвержена влиянию усиливающих и дестабилизирующих факторов как внешнего, так и внутреннего воздействия. Предложена классификация обеспечения финансовой безопасности предприятий по трем составляющим экономического процесса: средств получения дохода; методов сохранения активов и путей траты дохода.

Ключевые слова: финансовая безопасность торговых предприятий, факторы влияния, деятельность предприятия.

Susidenko O.V. ANALYSIS OF THE SECURITY OF TRADE ENTERPRISES

The main conditions and factors that determine the level of financial security of enterprises. It is noted that the analysis of the factors helps to identify strengths and weaknesses in the enterprise and to develop measures and lines of action, through which it could improve sustainability and to ensure its success. The article revealed that the financial security of the company subject to the influence of augmentative and destabilizing factors both external and internal exposure. Classification of financial security of machine-building enterprises in three dimensions in the economic process: sources of income; methods of preservation of assets and ways of spending income.

Keywords: financial security company, factors of influence, machinery industry, activities of the enterprise.

Постановка проблеми. Дослідження основних методів оцінки забезпечення фінансової безпеки торговельних підприємств, виявлення основних чинників, які на них впливають, є необхідним у розумінні даної тематики. Нині стає актуальною розробка системи заходів, які зменшать чи взагалі усунуть значний негативний вплив чинників на фінансову систему сучасного підприємства.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Аналіз факторів, які впливають на фінансову безпеку тор-

говельних підприємств, здійснювали багато вчених-економістів. Проте варто зазначити, що у науковій літературі немає узгодженої думки щодо складу та класифікації факторів, які здійснюють вплив на формування фінансової безпеки підприємств. Найчастіше їх поділяють на дві групи – внутрішні і зовнішні, та формують з урахуванням факторів, які впливають на стан економічної безпеки підприємства в цілому.

Постановка завдання. У сучасному світі впевненість у захищеності фінансових інтересів суб'єктів